Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: LVM2022-00379
U 16/2022 vp

VR-Yhtymän kommentit valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetuksen (EU) 2021/1153 ja asetuksen (EU) 913/2010 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 1315/2013 kumoamisesta;

VR-Yhtymä Oyj (VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

Euroopan komissio on 27. heinäkuuta 2022 esittänyt päivityksiä 14. joulukuuta 2021 julkaistuun TEN-T-suuntaviiva-asetusehdotukseen. Euroopan laajuinen liikenneverkko TEN-T kattaa kaikki liikennemuodot, mukaan lukien raideliikenne. TEN-T-asetus kytkeytyy vahvasti muuhun EU:n liikennepolitiikkaan, mutta myös kansallisen liikennejärjestelmän kehittämiseen.

Komission tarkoituksena on varmistaa eurooppalaisen liikenneverkon resilienssi muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa sekä parantaa Ukrainan ja Moldovan yhteyksiä EU-alueelle. Muutokset koskevat EU:n ja sen ulkopuolisten maiden välisiä eurooppalaisia liikennekäytäviä sekä TEN-T-verkon yhteentoimivuuteen liittyviä vaatimuksia.

Esitetyt muutokset raideinfrastruktuuriin

Päivitetty ehdotus sisältää muutoksia TEN-T-karttoihin, sekä uusia vaatimuksia raideinfrastruktuuriin liittyen. Komissio esittää, että kaikki uudet TEN-T-verkon rataosuudet rakennettaisiin jatkossa vallitsevan eurooppalaisen raideleveyden 1435 mm mukaisesti. Suomessa raideleveys on 1524 mm. Myös Irlannissa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Portugalissa ja Espanjassa on eroavia raideleveyksiä. Edellä mainittujen jäsenmaiden tulisi lisäksi laatia suunnitelma siitä, miten kaikilla olemassa olevilla eurooppalaisilla liikennekäytävillä siirryttäisiin 1435 mm raideleveyteen, mikäli se on taloudellisesti perustelua. Vaatimuksesta on mahdollista poiketa yhteiskunnallis-taloudellisen kustannushyöty-tarkastelun perusteella.

Raideliikenne on avainasemassa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja EU:n Vihreän kehityksen ohjelman toteuttamisessa. Raideliikennejärjestelmän rakentaminen ja kehittäminen edellyttävät pitkäjänteistä suunnittelua sekä mittavia investointeja. Tarkasteltaessa raideinfrastruktuuriin liittyviä vaatimuksia tulee tavoitteena olla Liikenne 12-suunnitelman mukaisesti saavutettava, kestävä ja tehokas liikennejärjestelmä.

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00101 Helsinki

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi

Y-tunnus 1003521-5

TEN-T-karttoihin tehtävien muutosten osalta tulee varmistaa Suomen mahdollisuudet hakea CEF-rahoitusta myös kattavalle verkolle siirrettyihin osuuksiin.

Logistiset kuljetusvirrat ovat murroksessa ja Suomen saavutettavuus sekä huoltovarmuus edellyttävät uutta tarkastelua, jossa eri vaihtoehtoja tulee punnita huolellisesti kattavan hyöty-kustannusanalyysin perusteella. Ennenäkemättömässä ja muuttuneessa tilanteessa tulee valitusta etenemispolusta riippumatta huolehtia liikennejärjestelmän kokonaistoimivuudesta, kilpailukyvystä sekä resilienssistä.

VR on viimeisen kymmenen vuoden aikana tehnyt yhteensä noin miljardin euron kalustoinvestoinnit ja suunnittelee mittavia kalustoinvestointeja myös tuleville vuosille. Erilaiset tekniset vaatimukset täyttävää kalustoa on markkinoilta hyvin saatavilla.

Lähtökohtaisesti liikennepolitiikan, sääntelyn ja valtion investointien tulisi olla pitkäjänteisiä, ennustettavia ja Suomen elinkeinoelämän kilpailukykyä myös kansainvälisesti tukevia.

Idän rajat ylittävistä yhteyksistä irtautuminen

Uuden kantansa mukaan Suomi tukee komission näkemystä, jonka mukaan Venäjälle suuntautuvien rajat ylittävien toimintojen kehittämistä ei enää priorisoida kansallisesti tai EU-tasolla Venäjän hyökkäyssodan seurauksena.

VR:n näkemyksen mukaan Suomen huoltovarmuuteen liittyvät liikenneyhteydet tulee ottaa uuteen tarkasteluun muuttuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen myötä. Myös kansainvälisen liikenteen kuljetuskäytävät ja painopisteet ovat muuttumassa.

VR on ilmoittanut 6.4.2022 irtautuvansa hallitusti idän tavaraliikenteestä kuluvan vuoden loppuun mennessä. Raideliikenteen osalta painopiste siirtyy itäisestä liikenteestä kohti läntistä liikennettä.

Tavaraliikenteessä itäisen rautatiekuljetuskäytävän sulkeutuessa korostuvat yhteydet satamiin sekä edelleen Ruotsin ja Norjan suuntiin kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta (ml. yhteys Narvikiin). Suomen satamien osalta on huolehdittava erityisesti talvimerenkulun edellytyksistä sekä sujuvista raideliikenneyhteyksistä. Liikenteellisten pullonkaulojen poistaminen Suomen rataverkolla on edelleen tärkeää sujuvan tavaraliikenteen varmistamiseksi.

Liikenteelliset perusteet lähtökohtana vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelupisteinfrastruktuurin suunnittelulle

Suomen uuden kannan mukaan komission asetuksessa voidaan säätää myös velvoitteita vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelemiseksi tilanteessa, jossa se on sääntelyn kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Lisäksi Suomi painottaa uudessa kannassaan tarvetta joustavuuteen multimodaaleja terminaaleja koskevissa vaatimuksissa.

Suomen rataverkosta on tällä hetkellä sähköistetty hieman yli puolet ja sähköistystä tulisi edelleen jatkaa ympäristöystävällisen sähkövedon edistämiseksi.

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00101 Helsinki

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi

Y-tunnus 1003521-5

Tulevaisuudessa veturit hyödyntävät vihreän sähkön lisäksi mahdollisesti myös muita uusiutuvia, ympäristöystävällisiä energianlähteitä, kuten esimerkiksi biopolttoaineita, vetyä ja synteettisiä polttoaineita, mikä edellyttää riittävää lataus- ja tankkausinfrastruktuuria.

Vaihtoehtoisten polttoaineiden tankkaus- ja latausasemat tulisi sijoittaa sellaisiin liikenteellisesti perusteltuihin sijainteihin, joista elinkeinoelämän kuljetukset eniten hyötyvät. Kysyntää vaihtoehtoisille käyttövoimille ei synny, ellei liikenteen harjoittajilla ole ennustettavuutta ja varmuutta siitä, että jakeluinfra mahdollistaa tehokkaan operoinnin.

Multimodaalisten kuljetusten uudelleen käynnistämisen edellytykset Suomessa

VR:llä on vahva tahtotila yhdistettyjen kuljetusten uudelleen käynnistämiseksi Suomessa. Yhdistettyjen kuljetusten uudelleen käynnistäminen edellyttää terminaalin säilymistä Oulussa ja uuden terminaalin perustamista Etelä-Suomeen. Lisäksi tulisi huolehtia kilpailukykyiset kuljetusajat tarjoavasta ratakapasiteetista.

Yhdistettyjen kuljetusten mahdollistamiseksi tulisi Suomen osalta huomioida muista EU-maista poikkeavat isommat kuormaulottumat. RRT-terminaalien osalta tulisi huolehtia riittävistä, vähintään 740 m junapituuksista tehokkaan ja sujuvan tavaraliikenteen varmistamiseksi. Meriliikenteen infrastruktuurin osalta olisi huolehdittava Suomen reitin kilpailukyvystä kansainvälisissä multimodaalisissa kuljetusketjuissa, joihin mm. talvimerenkulun ominaispiirteet ja EU:n päästökauppa osaltaan vaikuttaisivat.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00101 Helsinki

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi

Y-tunnus 1003521-5